

Maria Antonieta de Sofia Coppola, (2006)

Ivette Roche Andreu

Benvingudes i benvinguts tots a aquesta tarda, és un plaer per a mi participar en aquesta trobada de primavera que celebra la creació cinematogràfica i la mirada que en fem les dones. Des que vaig ser mare, que la paraula amadrinar te un sentit molt profund per a mi, i la idea d'amadrinar una pel·lícula, és una experiència, que quan la Marisé em va oferir, em va semblar un regal, doncs el cinema, m'ha donat molt, i m'hi sento en deute. També us he de dir que quan va començar a organitzar el cicle de cinefòrums, el que em va convèncer va ser la senzillesa amb la que posava en joc del seu desig: *Yo presento la película que tú escojas o si quieres una de las que tengo en lista, pero sobretodo, te ha de gustar a ti. Tú, la madrina, nos cuenta algo de la peli, su directora o director y nos cuenta algo sobre la historia narrada en ella. Vemos la peli, se abre el debate en torno a la peli, y eso es todo.* Alhora, com bé sabem, ens feia jugar a totes, en una manera de fer exquisidament política, per la facilitat i la lleugeresa amb que ho va moure. "Eso es todo" volia dir, "aquí se abre un más" i "sobretodo, te ha de gustar a ti..." volia dir, m'interessa el que tu puguis aportar de tu.

Jo, vaig voler respondre amb una tria ben feta, a aquest projecte de Duoda, obert per ella, i sostingut i cuidat per tantes altres. I després de molts: *nena, ¿pero dime qué película quieres hacer?* i moltes pel·lícules damunt la taula, em vaig decidir per aquesta Maria Antonieta de la Sofia Coppola, de l'any 2006, una de les últimes grans pel·lícules que vaig veure a una sala de cinema.

La Sofia Coppola és una directora que m'agrada, i les pel·lícules que fa sempre tenen alguna cosa que acaba fent feina dins meu. Em vaig decidir per la que vaig creure seria més rica per vàries raons. Em va interessar revisitar-la perquè penso que fou una pel·lícula, malentesa, per molts i menyspreada per estètica i simple, i que penso que es mereix ser contemplada, altra cop. També, vaig triar-la perquè la directora és una dona jove, i és mare, i també ho és la protagonista. I tot plegat m'interessava i m'interessa molt ara, en un temps en el que ser mare i jove en un entorn complex, em toca a mi, també.

En triar-la, vaig adonar-me que alhora estava molt encuriosida per saber què us semblaria a la resta, beneïda diferència a la que donarem pas després de la peli.

Que Maria Antonieta fos una pel·lícula que dividí als crítics i a l'audiència ja me la fa i me la va fer interessant, doncs sovint aquests conflictes hi són perquè les obres porten alguna cosa de ben interessant i la resposta a tanta negació és que duen alguna novetat fèrtil. A

mi, aquesta pel·lícula, m'agradà com un regal, i recordo que em va deixar una sensació d'agraïment. Em va semblar una mirada molt cuidada, atenta i tendra cap a la dona que fou, o pogué ser, Maria Antonieta, tant per part de la seva directora a la pel·lícula, com també de la seva intèrpret la Kirsten Dunst.

De fet la llibertat amb la que ambdues s'acosten al període històric i a la reina, és també la fidelitat amb la que s'inspiren en les seves cartes i les paraules que n'han quedat per a recrear-la amb honestedat. Així, on alguns hi veieren rebel·lia i poc sentit històric, jo hi veig obediència i rigor, un sentit històric que és d'una altra mena, que beu d'una altra lloc. Totes dues se senten vinculades a aquesta dona a partir de sí, i entre elles, doncs la seva relació professional s'entrellaça amb la personal, i entre elles hi ha un vincle des de i pel desig. La pel·lícula està gestada amb temps (la Sofia ja la pensava abans de fer *Lost in Translation*, encar que Maria Antonieta hagués d'esperar) i amb gestos que recreen la política i l'autoritat femenina. Un d'ells, el primer, llegir la biografia històrica d'Antonia Fraser i decidir que allò que explicava l'Antonia podia ser un gran projecte de cinema. Contactar amb aquella altra dona, la historiadora, i posar-se d'acord per llençar una altra història de la història allí explicada. I una i altra, confiar-se i confiar. Per dur-la a terme, la Sofia es fa acompanyar bé, i tria a la Kirsten, amb la que s'entén i estima, i en la que intueix, una ànima propera a la de la reina, i a poc a poc, va forjant aquest projecte, tant personal i alhora tan polític. Polític per la manera de gestar-se i pel que fa a la manera d'acostar-se a la història, de trencament amb la idea d'història intocable i ja tancada, que obre i deixa espai, en definitiva, elles s'acosten a les fonts a partir de sí i això ja fa una diferència i obre la història, la fa vivent . Diu Sofia, que li sorprèn no trobar-hi a l'estúpida insensible que li explicaren a l'escola, i en el seu lloc, troba una dona sensible i intel·ligent, i a partir d'aquí, treballa, amb l'altra i amb ella.

“Mi mayor miedo era hacer una película de época seca e histórica con unos encuadres fríos y distantes. Para mí era muy importante contar la historia a mi manera”

Veig aquí la por de la Sofia a deixar-se endur per la inèrcia i no per la llibertat i el partir de sí, maneres de fer, d'oficis, i protocols, que ens emmanillen, com aquella de la història, fora d'una, considerada com un bloc de ciment, ja tancat i decidit, en la que una no pot entrar i filar, ni ser-hi present. Què bo que és i que bé que senta al cos trobar altres maneres d'explicar les històries, incloent-se, i així, paradògicament, trobar , per fi, la història.

“Decidí concentrar la historia en sus años de Versalles, en su rutina cotidiana.No es un documento histórico ni tampoco una metáfora con connotaciones políticas. Es una mirada personal, imaginaria, pero documentada, sobre los sentimientos que a mí me despertaron María Antonieta y aquellos tiempos.”

Trobo que Maria Antonieta és l'exemple d'una pel·lícula feta en relació, la Sofia que llegeix l'Antonia, que demana a la Kirnsten, i totes elles s'escolten i es miren amb ulls nous, la malvada reina que ens van explicar, i la fan d'ossos i pell, i la honren, cercant les que foren les seves paraules, i no les que altres li posaren a la boca.

El resultat és una pel·lícula centrada en la mirada d'una nena de catorze anys que arriba a la cort francesa, i que creix en un entorn molt complex, força sola. Que es casa amb un adolescent que com ella, està perdut i sol, i que és mare, i que mor en mans d'una revolta. Tota la pel·lícula, se centra en ella i el que té més a prop i la toca. Les dues, intèrpret i directora, s'hi acosten, imaginant com devia ser, provant de posar-se les dues, en aquella pell.

La pel·lícula, es va rodar al mateix palau on la reina va viure, el palau de Versalles. Aquells escenaris, que són els mateixos, ens traslladen, més fàcilment a aquella desmesura de l'arquitectura amb els alts sostres i els miralls, l'escenografia dels jardins i de les teles, estranyesa i desordre que envoltà Maria Antonieta i la cort. Em fa pensar en l'esforç per fer ordre que fem cadascuna al nostre voltant, en el que féu o desitjà fer Maria Antonieta, en el seu temps. Em fa pensar molt el fet de que acabés morta en mans del poble, en quina va ser la seva habilitat política, i de manera un tant heretge no puc evitar pensar, quines van ser les mans que la van dur allà i que es va redimir per ella.

Curiosament és la primera vegada que un film te accés general a Versalles. Quan li demanen a la Sofia l'estratègia o dificultat per aconseguir-ho diu: *No fue demasiado difícil. Simplemente me reuní con los gestores del palacio. Fue una reunión muy amistosa les expliqué mis ideas y me dieron su autorización. Supongo que también influyó que al director de Versalles le gustó mucho "Lost in Translation"*. M'agrada molt que l'anterior pel·lícula influís en la possibilitat de Sofia de rodar allà, i que la Sofia parli de reunió amistosa, per mi hi ha algo de política del simbòlic en aquest en sortir-se'n amb certa gràcia.

De la pel·lícula, en guardo dos records molt vius, un, la soledat de Maria Antonieta, lluny, ben lluny de la seva mare, llegint les cartes que Maria Antonieta i la seva mare s'enviaven,

l'altra, la Maria Antonieta mare, acompanyant els seus fills en els dies de la revolta, temor de mare. Preparant aquesta ressenya he descobert que la Sofia, Coppola, ara és mare de dues nenes, i la més gran va néixer just al 2006, com la pel·lícula. Sento que aquesta maternitat que vivia la directora, la trobem a aquesta pel·lícula. Hi és en la tendresa de mare amb la que la Sofia mira la Reina, i certa i sobtadament, on molts veieren una pel·lícula sobre una princesa buida per dins, jo hi veig una mare que mira una filla amb tendresa, i on molts veieren una pel·lícula superficial jo hi veig un exercici d'escolta profunda i de posada en joc. Hi ha l'ordre de la mare en aquesta mirada cap a la que es va convertir en personatge tancat, decidit, bloquejat, cristal·litzat, que desfà el gel i recupera, amb una mirada, atenta i sense prejudicis, la dona que ella va ser, i el que en vida i mort va desplegar.

"All eyes will be on you," diu l'emperadriu Maria Teresa d'Àustria a la seva filla. Avui els nostres ulls se la tornen a mirar, tal com ho van fer l'Antonia Fraser, historiadora, l'escriptora i directora Sofia Coppola, tenint cura d'aquella filla petita seva, i del que ella desplegà.

Vaig agrair i agraeixo aquest acostament que mira d'una manera nova, a les dones que hi són lluny, en la història.

Gràcies Sofia, per aquesta i les teves altres pel·lícules, i per la teva manera tant lliure d'explicar el món.

Gràcies Marisé pel cicle i el que hi poses, espero que us agradi la pel·lícula, i que més enllà dels vestits i els colors d'aquesta, que són, de veritat, per deixar-se acariciar, trobeu alguna cosa en ella que us vagi bé.